

Sonda do muzejních fondů – cyklus Křiváčkáři

Vsetínské muzeum pečuje o ikonograficky cenný fond „národopisné dokumentární kresby“ (NDK), který obsahuje přes 400 evidenč. čísel. Na odborném zpracování i prezentaci fondu měla zásluhu etnografka muzea Eva Urbachová, která příkladným způsobem spravovala etnografické muzejní fondy déle než 33 let a položila vědecké základy národopisnému muzejnictví na Vsetínsku.

Značnou kulturně historickou, národopisnou a také výtvarnou cenou disponuje v fondu NDK soubor prací zachycujících zanikající křiváčkářství (24) – podomáckou výrobu kapesních nožů – „křiváků“, rozšířenou do 30. let 20. století v evangelických obcích na Vsetínsku. Dokumentaci přímo v obcích s tradiční kři-

váčkářskou výrobou podnikl opakovaně mezi lety 1924–28 Jan Kobzář v Ratiboři a Růžďce (19). Kolem roku 1926 jeho příkladu následoval i Karel Hofman v Růžďce (5).

S popisnou důsledností zaznamenali konkrétní místa výroby. Zvěcnili tváře starých výrobců, zpodobnili křiváčkáře při práci a zachytili fáze výrobního proce-

su. Zobrazili používané nástroje a nářadí v jejich přirozeném prostředí a účelném rozmístění, popř. je znázornili jako jednotliviny vytržené z kontextu původního prostředí, ale obohacené o rozpracované technické detaily, popř. doplněné o lidovou terminologii a údaje o majiteli. Oběma malířům se tak podařilo v cyklu Křiváčkáři podat a uchovat au-

tentickou informaci zakotvenou v čase a místě: rozsah cyklu a motivů i faktografická přesnost umožňuje přiřadit konkrétního křiváčkáře k místu, kde působil, a k nástrojům, které používal.

Jan Kobzář i Karel Hofman, oba tehdy dvacetiletí výtvarníci – skvělí figuralisté, se výtvarně vzdělávali na pražské AVU a kresebná dokumentace pro ně byla vítaným zdrojem přivýdělků. Většina kreseb s křiváčkářskou tematikou ve fondu NDK pochází ze soukromé sbírky rodiny Bublů, z níž do vsetínského muzea byly v roce 1951 převedeny i další sbírkové předměty: podomácké i tovární výrobky a výtvarná díla. Před rokem 1931 byly kresby s motivy křiváčkářství vystaveny v „domácím“ muzeu Bublůvy továrny a sloužily k dokumentačním i reprezentativním účelům firmy.

Mgr. Olga Mehešová, historik umění

Karel Hofman: Dílna křiváčkáře Jos. Škraboly, Růžďka č. 2, kresba uhlím (i. č. 1121).

